

IRAN

Nästan 4 ggr större än Sverige. Det nittonde största landet i världen.
Invånare 82 miljoner, Teheran 8,7 miljoner.

Iran brukar anses vara en av de mest totalitära regimerna i världen. Sharialagar följs, och det folkliga förtrycket är enormt. Landets styrs av dess inte-så-folkvalda president, Mahmoud Ahmadinejad.

Iran är en islamisk republik, i praktiken en religiös diktatur.

Diktaturen Iran styrs av religiösa ledare och det icke-folkvalda Vaktarrådet.

För 2500 år sedan var det persiska riket det största i världen. På 600- talet erövrades Persien av araberna. Ett utmärkande drag för Persien är att området lyckats behålla sin kulturella särart och sitt språk, till och med efter erövringen. Från år 1934 kallas landet för Iran.

Kyros den store, det antika Persiens förste kung, erövrade 539 f.Kr. staden Babylon. Men det var hans nästa handling som utgjorde ett stort framsteg för människan. Han befriade slaverna, förklarade att alla människor hade rätt att välja sin egen religion, och fastslog att alla raser var jämlika. Dessa och andra lagar dokumenterades på en cylinder i bakad lera på det akadiska språket med kilskrift.

Detta gamla dokument, som idag är känt som Kyros cylinder, har nu

erkänts som världens första dokument om mänskliga rättigheter. Det har översatts till FN:s alla sex officiella språk och dess punkter motsvarar de fyra första artiklarna i den Allmänna förklaringen om de mänskliga rättigheterna.

Gata i Teheran

Teheran är byggt över tre stora förkastningssprickor. Ca vart 150e år inträffar en riktigt stor jordbävning, den sista var 1830.

Iran består i huvudsak av bergsmassiv och högslätter belägna i centrala områden av landet. De platta, odlingsbara områdena ligger utmed kusten vid Kaspiska havet och Persiska viken. Klimatet i Iran varierar mycket mellan höglandet, där det är kallt och ofta snöar, och låglandet, där det kan bli upp till 40–50 grader varmt. Iran har ofta drabbats av kraftiga och ödeläggande jordbävningar som skördat många dödsoffer.

På grund av utsläpp av oljeutsläpp under Gulfkriget är den persiska bukten fortfarande mycket förorenad. Koldioxidutsläpp från bilar har tillsammans med föroreningar från olje- och tungindustrin försämrat luftkvalitén, särskilt i städerna. Teheran, huvudstaden, är klassad som en av världens mest förorenade städer.

Iran, tidigare kallad Persien, var under forntiden världens största och mäktigaste herradöme. Landet har styrts av en rad dynastier och var under mongoliskt styre i över 300 år. Under andra världskriget invaderades området av brittiska och sovjetiska trupper. 1953 gjorde britterna och amerikanerna gemensamt en kupp där de avsatte statsministern, som hade förstärkt oljeindustrin. De ersatte honom med en kung som var allierad med väst.

Missnöje med Shahens (kungens) politik och Shahens försök att göra det iranska samhället mer västerländskt ledde år 1979 till den iranska revolutionen. Shahen tvingades att lämna landet och ayatolla Khomeini övertog makten. Det monarkiska statskicket förkastades och ersattes med en islamisk republik. År 1979 ockuperade en grupp studenter den amerikanska ambassaden i Teheran och tog gisslan. Sedan dess har förhållandet mellan Iran och USA varit spänt. År 1980 startade Irak, under ledning av Saddam Hussein, krig mot Iran. Det åtta år långa kriget kostade, enligt flera västliga källor, cirka 400 000 människors liv.

Enligt sharialagarna är kvinnor och män inte lika värda. En kvinnas vittnesmål i domstolen är värd hälften av en mans. Om någon skadar eller dödar en kvinna är straffet hälften mildare än om man skadat eller dödat en man. Barns straffbarhetsålder är nio år för flickor och 15 år för pojkar.

Kvinnor i Shiraz

Nouruz, det persiska nyåret, firas vid vårdagjämningen. Nouruz härstammar från forniransk tid. Historiskt sett är den nära förknippad med zoroastrismen som var statsreligion i de persiska rikena under antiken.

Iran är en skattkammare av rosenträdgårdar, poesi och saffransdoftande delikatesser – tyvärr ofta dold bakom ett berg av politiska nyheter. Men som ett gammalt persiskt ordspråk lyder: Gå så långt du kan se. När du kommit dit kommer du att se ännu längre.”

Diskrepansen mellan hur vi i väst uppfattar Iran och hur iranier verkligen är, är stor. Iranierna är ett av de mest gästfria folken i världen – för att inte tala om ett av de rikaste på kulturhistoria och raffinerad matlagningskonst.

Esfahan är en av Persiens äldsta städer. Där ligger Naghsh-e Jahan torget, ett av världens största torg med Masjed-e Shah moskén. Världsarv.

Golestanpalatset

Teheran. Golestanpalatset är det före detta kungliga palatset för Qajardynastin. Palatset, det äldsta av Teherans historiska monument, är ett världsarv. I Teheran finns över 700 parker.